

Som-hi!

L'aparició de dos volums d'un mètode de català per a adults amb el títol de *Som-hi!* ha fet pensar a algú que la frase que forma aquest títol, precisament d'una obra normativa, no contingués ja un error gramatical. (No seria el primer cop que passa una cos així —tots hi estem exposats—, de cometre un gros error en el títol del treball en què pretenem de donar normes a altri: recordem el cèlebre *Diccionari de barbrismes*, de Careta i Vidal.) Aquesta sospita es fonamenta en el fet que *Som-hi!*, amb el pronom col·locat després del verb, és clarament una frase d'imperatiu, però *som* no és pas una forma d'aquest temps, sinó del present d'indicatiu.

No és pas tampoc la primerava vegada que observem que hom formula algunes reserves quant a la bondat de la frase *Som-hi!* Un rigor excelsiu en l'aplicació de les normes gramaticals ha fet dir a algú que caldria dir *Siguem-hi!* en lloc de *Som-hi!*, car *siguem* és efectivament la forma de primera persona del plural de l'imperatiu del verb *ésser*, i encara que en el paradigma de la conjugació d'aquest verb hi ha nombroses variants, no n'hi ha cap, en el que inclou el *Diccionari Alcover-Moll*, que revesteixi precisament la forma *som*. Però hom convé avui que cal abdicar aquest rigor quan és qüestió de certes frases populars,

consagrades per un ús general i tradicional, malgrat que no es puguin incloure en els esquemes de la normativa. El *Diccionari Fabra* no recull aquesta frase —com a exemple de l'ús del verb *ésser*— però no deixen de fer-ho l'*Alcover-Moll* i l'*Enciclopèdia*. Això ha de bastar per a eliminar els dubtes que hom pugui tenir sobre la bondat d'aquesta frase. D'altra banda, no costaria gaire de trobar-ne nombrosos exemples en els textos literaris, en la rondallística, el refraner, el cançonner, etc.: *Som-hi tots dos i no massa de pressa...*

Cal admetre, doncs, que en *Som-hi!* trobem una forma d'indicatiu usada excepcionalment com a imperatiu. El fet sembla relacionar-se amb l'ús que es fa de l'imperatiu de la primera persona del plural en les frases exhortatives interrogatives: *Anem-hi?*, *Fem-ho?*, *Donem-hi la vaca?* (*Jordà Fraginats*). Cal creure que són realment formes d'imperatiu: bé diríem *Diguem-li que sí?* Però la confusió entre indicatiu i imperatiu és aquí ben possible. I sembla ben clar que la frase *Som-hi!* no prové sinó de la resposta a la interrogació *Som-hi?* formulada amb una forma d'indicatiu.

Albert Jané